

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **17 maja 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 40 stron (zadania 1–29).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

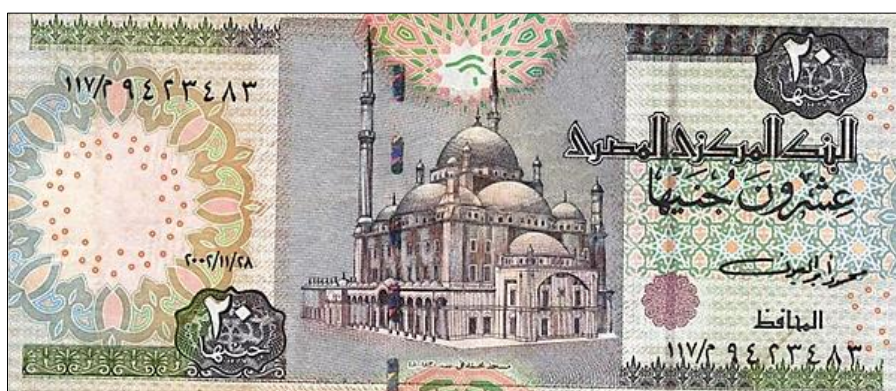

EHIP-R0-**100**-2205

Zadanie 1. (0–2)

Awers i rewers tego samego współczesnego banknotu

Na podstawie: <https://www.semanticscholar.org>

Podaj nazwy dwóch różnych cywilizacji, do których nawiązuje banknot przedstawiony w źródle. Odpowiedzi uzasadnij, odwołując się do odpowiednich elementów graficznych.

Nazwa cywilizacji:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Nazwa cywilizacji:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Fotografia budowli starożytnej

<https://pl.wikipedia.org>

Podaj nazwę typu budowli przedstawionej na fotografii i wyjaśnij cel wznoszenia tego typu obiektów.

Nazwa:

Wyjaśnienie celu:

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

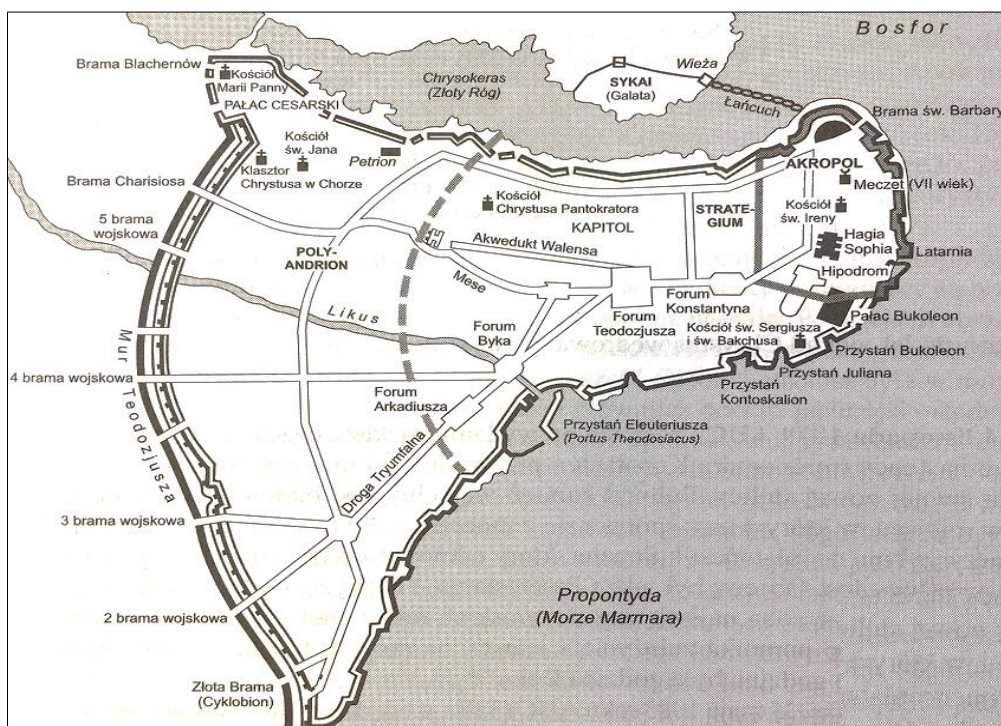
Zadanie 3. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Data założenia nie zgadza się z danymi archeologicznymi. Nie znaleziono zabytków wcześniejszych niż z ostatniej ćwierci VIII w. p.n.e. (prawie wiek później niż tradycyjna data). Miejsce wybrane na miasto w centrum wybrzeża – na trójkątnym półwyspie z niskimi pagórkami. Mury miasta miały około 35 km długości, a najważniejszy ich odcinek – lądowy – to trzy pasma o wysokości 12 m i grubości 10 m. Starożytna cytadela, także ufortyfikowana, znajdowała się na wysokim wzgórzu zwróconym ku morzu. Odkryto tu niektóre z najstarszych grobów, choć wskutek późniejszych działań rzymskich (całkowite zniszczenie miasta i zaoranie gruntu) nic nie zostało z domostw (mających nieraz 6 pięter) i budowli publicznych. Późniejsze prace doprowadziły do powstania sztucznych basenów portowych: zewnętrznego, prostokątnego – dla floty handlowej, i drugiego, okrągłego – dla wojennej, zamkniętych łańcuchem.

Na podstawie: *Wielka historia świata*, red. A. Krawczuk, t. 3, Kraków 2005, s. 234.

Źródło 2. Plan miasta

N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2007, s. 240.

Rozstrzygnij, czy opis zawarty w źródle 1. dotyczy miasta przedstawionego na planie (źródło 2.). Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w obu źródłach.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Dwór cesarski stanowił ośrodek potężnego i scentralizowanego aparatu administracyjnego, którym kierowała armia urzędników. Herakliusz przyjął [...] tytuł *basileusa*, a despotyczny charakter maszynierii państwa uwidocznił się wyraźniej w jej orientalnym ceremoniale. [...] Wprawdzie zachowały się pewne zewnętrzne formy dawnych rzymskich instytucji, ale całkowicie podporządkowano je władcy. Senat był zgromadzeniem osób piastujących urzędy, zorganizowanym według reguł ścisłej hierarchii. Przeciwwagą dla głównych urzędników państwowych, podlegających prefektowi [...], urzędnikowi zajmującemu się administracją miasta [...] i najwyższemu sędziemu [...], stanowili urzędnicy dworscy [...].

N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2007, s. 283.

Źródło 2. Dekoracja z bazyliki św. Witalisa w Rawennie

<https://www.metmuseum.org>

Rozstrzygnij, czy tekst i dekoracja dotyczą tego samego państwa. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 5.

Źródło 1. Fragment kroniki A

Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława z Polski, długo byłoby o tym mówić; tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem, nie powinien był pomazańca za żaden grzech karać cielesnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował i za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków. My zaś ani nie usprawiedliwiamy biskupa – zdrajcy, ani nie zalecamy króla, który tak szpetnie dochodził swych praw [...].

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, Wrocław 1996, s. 54.

Źródło 2. Fragment kroniki B

Podwójnie bezecny jest ten, kto życie komuś odebrawszy, gdy nie może zabrać duszy, usiłuje zbrukać [jego dobrą] sławę, a nie mogąc prześladować rzeczywiście, prześladowa go słowami. [...] Chociaż te kłamstwa w pojęciu ludzi nieświadomych przyniosły męczennikowi pewną ujmę, to jednak nie mogły go pozbawić powagi świętości. [...] Wkrótce potem Bolesław dotknięty niezwykłą chorobą zadał sobie śmierć, a syn jego jedyny, Mieszko, zginął otruty w pierwszym rozkwicie męskości. Tak to cały ród Bolesława poniósł karę za świętego Stanisława [...].

Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek), *Kronika polska*, Wrocław 2008, s. 78–79.

Zadanie 5.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obaj kronikarze nawiązują do wydarzeń, które miały miejsce

- A. przed najazdem księcia Brzetysława na Polskę.
- B. po koronacji królewskiej Mieszka II.
- C. w czasie wojny z cesarzem Henrykiem V.
- D. podczas rządów Władysława Wygnańca.

Zadanie 5.2. (0–1)

Wyjaśnij różnicę w ocenach postępowania obu stron konfliktu, zaprezentowanych w przytoczonych fragmentach kronik A i B.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Był to proces migracji z „przeludnionego” Zachodu na Wschód. Organizatorzy grup migrantów, tzw. zasadźcy, zawierali umowę z właścicielem ziemi co do zasad wzajemnych uprawnień i świadczeń. Zasadźcy często stawali się dziedzicznymi sołtysami. Osadnictwo na nowo zagospodarowanych ziemiach przyczyniało się do złagodzenia poddaństwa osobistego i rozwoju samorządu wiejskiego [tzw. ławy]. Przygotowanie pod uprawę nowych ziem (tzw. osadnictwo na „surowym korzeniu”) wymagało dużych nakładów pracy i dlatego osadnicy uzyskiwali zwolnienie od świadczeń na określony umową okres, tzw. „wolniznę”.

Na podstawie: A. Jezierski, C. Leszczyńska, *Historia gospodarcza Polski*, Warszawa 2002, s. 20–21.

Źródło 2. Ilustracja z tzw. *Zwierciadła saskiego* – spisu prawa zwyczajowego z XIII w.

<https://digi.ub.uni-heidelberg.de>

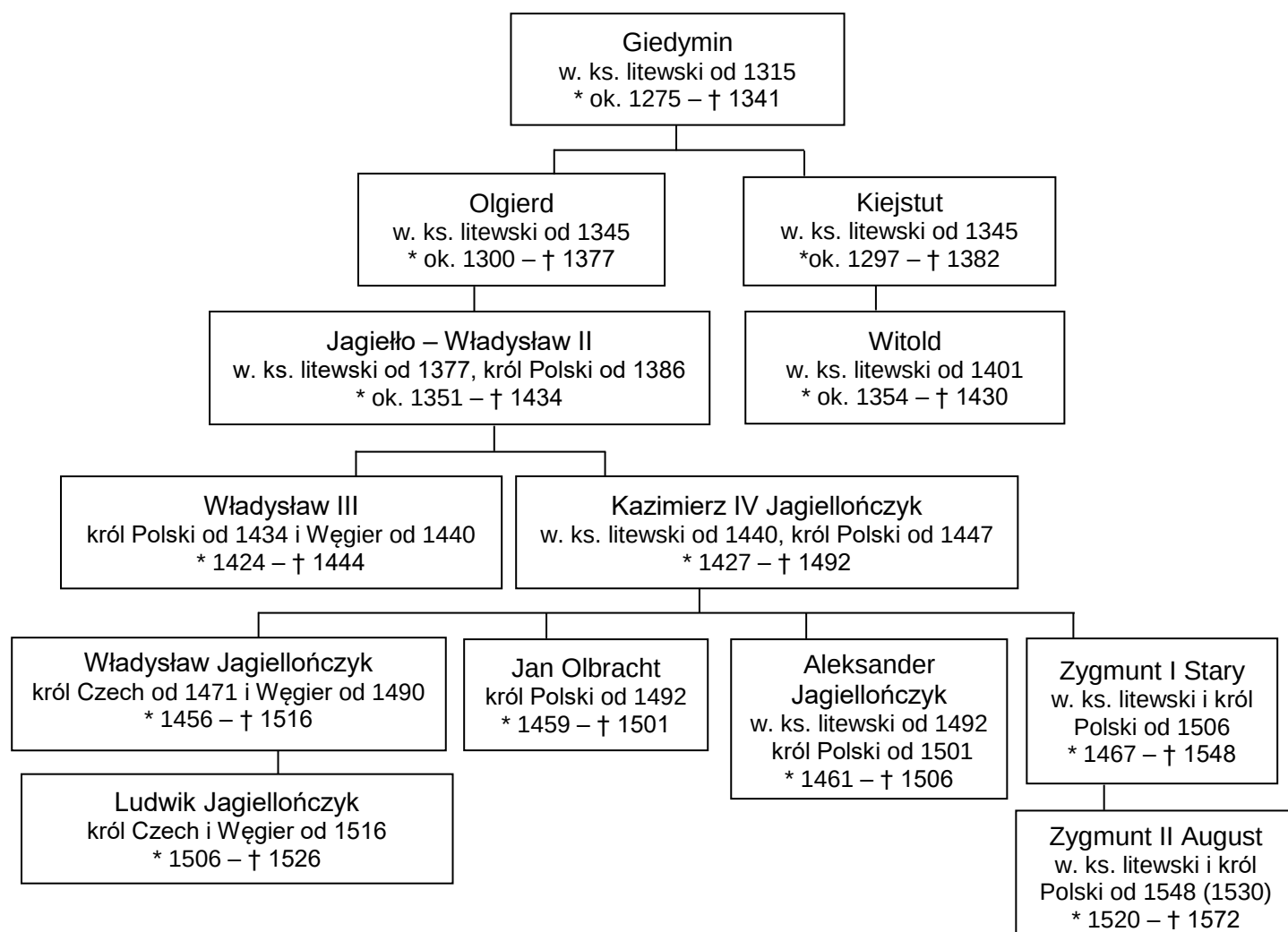
Sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę, że źródło 2. stanowi ilustrację procesu scharakteryzowanego w źródle 1.

-
.....
.....
-
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 7.

Źródło 1. Tablica genealogiczna [fragment]

Objaśnienia:

w. ks. – wielki książę

* – data urodzenia

† – data śmierci

Na podstawie: T. Jurek, E. Kizik, *Historia Polski do 1572*, Warszawa 2013, s. 746.

Źródło 2. Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A: 19 października [...] podpisano uroczyście traktat pokojowy. Zwyciężony zakon zwracał Polsce Pomorze Gdańskie z ziemią chełmińską, michałowską i Warmię, czyli tereny zwane od tej pory Prusami Królewskimi. Krzyżakom pozostała [...] część Prus ze stolicą w Królewcu – tzw. Prusy Zakonne. Wielki mistrz uznał się za lennika Polski [...].

Fragment B: W odpowiedzi na [kampanię oszczerstw szerzonych przeciw Polsce przez Krzyżaków] rektor uniwersytetu krakowskiego [...] przedstawił na forum soborowym *Traktat o władzy papieża i cesarza nad niewiernymi*, potępiający ostro wojny agresywne i podkreślający prawo wszystkich ludów do swobodnego życia na ziemi.

Fragment C: Na wzniesionym pośrodku rynku krakowskiego wysokim podium [...] ustawiono tron królewski. Zasiadł na nim [król], otaczali go panowie polscy i [...] goście zagraniczni. Albrecht złożył polskiemu władcy hołd na klęczkach i przyjął od niego inwestyturę na nowe, świeckie państwo [...].

M. Bogucka, *Historia Polski* [...], Warszawa 2009, s. 88, 101, 119.

Zadanie 7.1. (0–1)

Każdemu wydarzeniu opisanemu we fragmentach A–C (źródło 2.) przyporządkuj władcę ze źródła 1., który był z tym wydarzeniem związany. Odpowiedzi zapisz poniżej.

Fragment A –

Fragment B –

Fragment C –

Zadanie 7.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy władcy przedstawieni w źródle 1. przejmowali tron litewski na zasadzie primogenitury (pierworództwa). Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w tablicy genealogicznej.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.1.	7.2.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 8.

Źródło 1. Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A: Jedyną skarbnicą prawdziwej mądrości było dlań Pismo Święte. Ze szczególnym zamiłowaniem rozczytywał się w listach św. Pawła, [gdzie] znalazł podstawę do jednego ze swych głównych twierdzeń teologicznych. Była nim [...] doktryna o zbawieniu. [...] [U]znał, że najważniejsza dla zbawienia duszy ludzkiej jest wiara w Boga i Jego słowa wyrażone w Ewangelii. Natura ludzka jest ułomna, człowiek grzeszy nawet wtedy, gdy nie chce tego czynić. Gdyby człowiek miał być sądzony według tych uczynków, byłby więc zawsze potępiony. [...] Nie przez uczynki więc, lecz przez wiarę, łaskę boską i pokutę osiągnie człowiek zbawienie.

Fragment B: Doktryna religijna [tego reformatora] w niewielkim stopniu była oryginalna. Zebrał i usystematyzował to, co przed nim głosili [...] inni. I on za jedyne źródło wiary uznał Biblię, odrzucając całkowicie i bezwzględnie wszelką późniejszą tradycję. Najciekawsza chyba w jego poglądzie filozoficzno-religijnym była teoria o [...] ograniczonej decyzją Boga woli ludzkiej. „Bóg przeznacza jednych na zbawienie, drugich na potępienie. Ludzie zostają potępieni nie dlatego, że grzeszą, ale grzeszą dlatego, że Bóg ich potępił”, pisał [...].

Z. Wójcik, *Historia powszechna. Wiek XVI–XVII*, Warszawa 2001, s. 179–180, 199.

Źródło 2. Mapa. Reformacja w Europie

Wielka Encyklopedia PWN, red. J. Wojnowski, t. 23, Warszawa 2004, s. 201.

Zadanie 8.1. (0–2)

Porównaj opisane we fragmentach A i B (źródło 1.) doktryny religijne – przedstaw jedno podobieństwo i jedną różnicę między nimi.

Podobieństwo:

.....

.....

.....

.....

Różnica:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8.2. (0–1)

Na podstawie źródeł 1. i 2. oraz własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Doktryna religijna opisana we fragmencie A jako oficjalne wyznanie najwcześniej została wprowadzona w Szwecji.	P	F
2.	Francuskich zwolenników doktryny religijnej opisanej we fragmencie B nazywano hugenotami.	P	F
3.	Jeżeli chodzi o państwa uwzględnione na mapie, to najwięcej wyznań religijnych zostało oznaczonych na terytorium Królestwa Polskiego.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.1.	8.2.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 9. (0–1)**Tabela. Struktura społeczna ludności Korony u schyłku XVI w.**

Stan	Ludność w dzielnicach							
	ogółem		Wielkopolska		Małopolska		Mazowsze	
	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %	w tys.	w %
ogółem	2680,2	100,0	1016,5	100,0	983,8	100,0	679,9	100,0
chłopi	1802,3	67,2	700,3	68,9	677,6	68,9	424,4	62,4
mieszczanie	610,2	22,8	256,1	25,2	258,4	26,3	95,7	14,1
duchowieństwo	5,7	0,2	2,7	0,3	2,1	0,2	0,9	0,1
szlachta	262,0	9,8	57,4	5,6	45,7	4,6	158,9	23,4

Historia Polski w liczbach. Ludność. Terytorium, Warszawa 1994, s. 41.

Na podstawie danych statystycznych i własnej wiedzy oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F– jeśli jest fałszywe.

1.	Struktura społeczna Małopolski była bardziej zbliżona do struktury Wielkopolski niż do struktury Mazowsza.	P	F
2.	Pierwsza wolna elekcja odbyła się na terenie dzielnicy o największej liczbie szlachty.	P	F
3.	Najbardziej zurbanizowaną dzielnicą było Mazowsze.	P	F

Zadanie 10. (0–1)**Źródło 1. Fragment opracowania historycznego**

Wojna z Moskwą zaczęła się od straty Połocka, zdobytego przez Iwana IV. Na niczym spełzła wielka wyprawa przygotowana przez Zygmunta Augusta. Ze zmiennym szczęściem toczyły się walki w Inflantach objętych również działaniami wojennymi między Szwecją a Danią. W toku tej wojny nastąpiło najpierw zbliżenie między Szwecją, która dążyła do zdobycia Rygi, a Moskwą. Odpowiedzią na nie był sojusz polsko-duński. Współpraca między sojusznikami była nikła, po czym nastąpiła zmiana przymierzy. Polska zbliżyła się do Szwecji, a Moskwa do Danii. Zawarty układ pokojowy między Szwecją a Danią w Szczecinie nie przyniósł Polsce nic korzystnego. Rzeczpospolita musiała zadowolić się opanowaniem części Inflant oraz rozejmem z Moskwą, który przedłużył się wobec długotrwałości pierwszego i drugiego bezkrólewia.

Na podstawie: J.A. Gierowski, *Historia Polski* [...], Warszawa 1987, s. 128–129.

Źródło 2. Mapa Rzeczypospolitej

Na podstawie: <http://wladczpolske.pl>

Rozstrzygnij, czy na mapie przedstawiono działania wojenne, o których jest mowa w przytoczonym tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

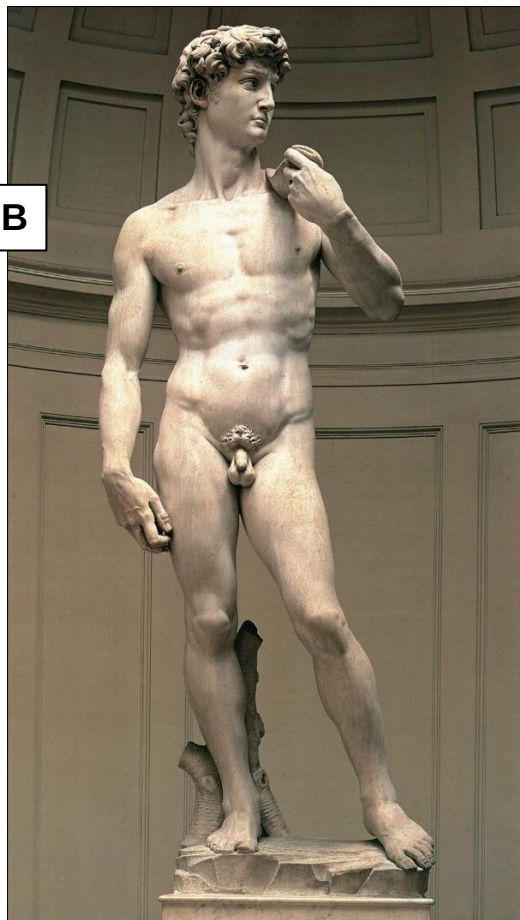
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 11. (0–2)

Fotografie rzeźb przedstawiających Dawida

<https://www.wga.hu>, <http://www.galleriaborghese.beniculturali.it>

Podaj nazwy dwóch stylów w sztuce, reprezentowanych przez rzeźby przedstawione na fotografiach A i B, oraz wymień po jednej widocznej cesze każdego z tych stylów.

Fotografia A

Nazwa stylu:

Cecha:

Fotografia B

Nazwa stylu:

Cecha:

Zadanie 12. (0–1)

Karykatura francuska z końca XVIII wieku

Na podstawie: <https://gallica.bnf.fr>

Uzasadnij, że karykatura odnosi się do społecznych przyczyn wybuchu rewolucji francuskiej. W swojej odpowiedzi odwołaj się do dwóch elementów graficznych rysunku.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 13. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Początkowo rząd francuski [Ludwika Filipa] wyrażał gotowość przyjęcia polskich emigrantów i w tym duchu już w marcu [...] minister skarbu [...] złożył obietnicę dyplomatycznemu przedstawicielowi Rządu Narodowego, generałowi Kniaziewiczowi [...]. Gdy do Paryża nadeszły wiadomości o klęsce Polaków, doszło do licznych demonstracji antyrządowych, zwłaszcza w Paryżu. Przede wszystkim z tej przyczyny rząd nie chciał dopuścić do stolicy Francji głównej fali uchodźców polskich i kierował ich do miast prowincjonalnych.

M. Zgórnjak, *Polska w czasach walk o niepodległość* [...], Kraków 2001, s. 151.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Organizacyjnym centralnym ośrodkiem działalności emigracyjnej stała się Agencja zorganizowana w Paryżu. Agencja była kontynuacją oficjalnego poselstwa władz powstania [...]. Kiedy do Paryża zaczęły napływać kolejne fale emigrantów, a pośród nich działacze radykalni i skłóceni po klęsce, z Agencji wyodrębniła się Deputacja, rodzaj kilkusobowego rządu emigracyjnego. [...] Niebawem dołączył do nich generał Jan Henryk Dąbrowski.

S. Grodziski, *Polska w czasach przełomu*, Kraków 2004, s. 230–232.

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. dotyczą skutków tego samego powstania. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....

Zadanie 14.

Fragment opracowania historycznego

Ludwik Mierosławski [...] łudził się możliwością jednoczesnego rozpoczęcia wojny wyzwolenczej przeciwko trzem zaborcom [...]. Lekceważąc zasady organizacji, zaopatrzenia i wyszkolenia nowoczesnej armii, [...] zdołał jednak przekonać swoich [...] współpracowników o możliwości sukcesu. Do sprawdzenia nie doszło, bowiem rozbudowana pośpiesznie w Wielkopolsce konspiracja została zadenuncjowana. Nastąpiły szeroko zakrojone aresztowania; Mierosławski dostał się w ręce policji [...]. Po półtorarocznym śledztwie rozpoczął się w Berlinie „wielki proces”. 8 najważniejszych, z Mierosławskim na czele, skazano na karę śmierci. Wyroków nie wykonano z powodu wybuchu rewolucji w Berlinie [...]. Fryderyk Wilhelm IV podpisał dla wszystkich skazanych akt [...] amnestii [...].

Na podstawie: J. Łojek, *Kalendarz historyczny. Polemiczna historia Polski*, Warszawa 1994, s. 311.

Zadanie 14.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzeń europejskich, których częścią była – wspomniana w tekście – rewolucja w Berlinie.

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Uzasadnij, że autor krytycznie odnosi się do działań Ludwika Mierosławskiego.

.....

.....

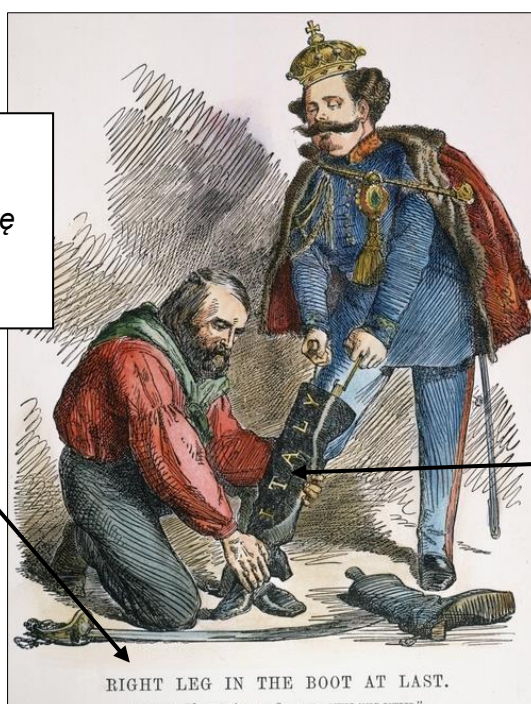
.....

.....

Zadanie 15. (0–1)

Karykatura brytyjska z 1860 roku

WŁAŚCIWA NOGA
WRESZCIE W BUCIE.
Garibaldi – „Jeśli dalej się
nie uda, spróbuj, Panie,
nieco więcej prochu”.

WŁOCHY

<https://ssl.c.photoshelter.com>

Wyjaśnij wymowę ideową rysunku, interpretując jego dwa elementy graficzne.
W odpowiedzi odwołaj się do faktografii.

.....

.....

.....

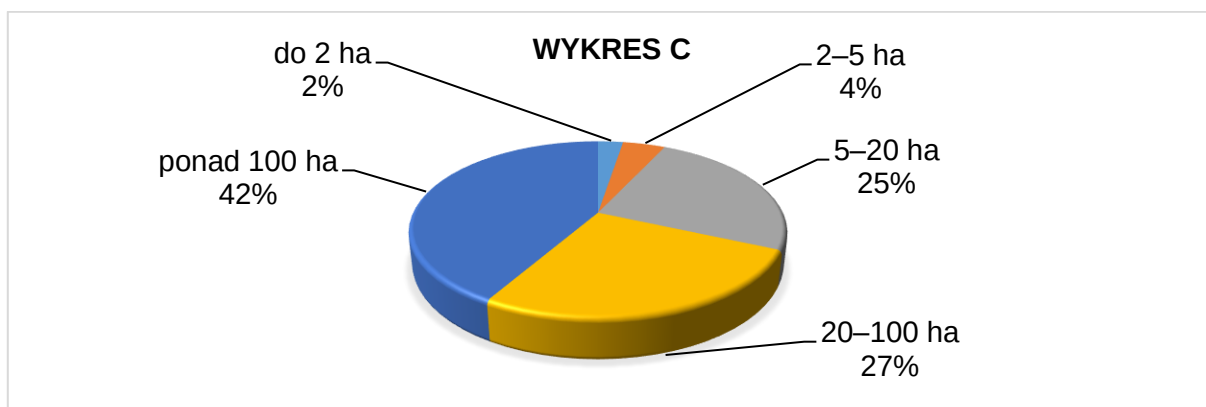
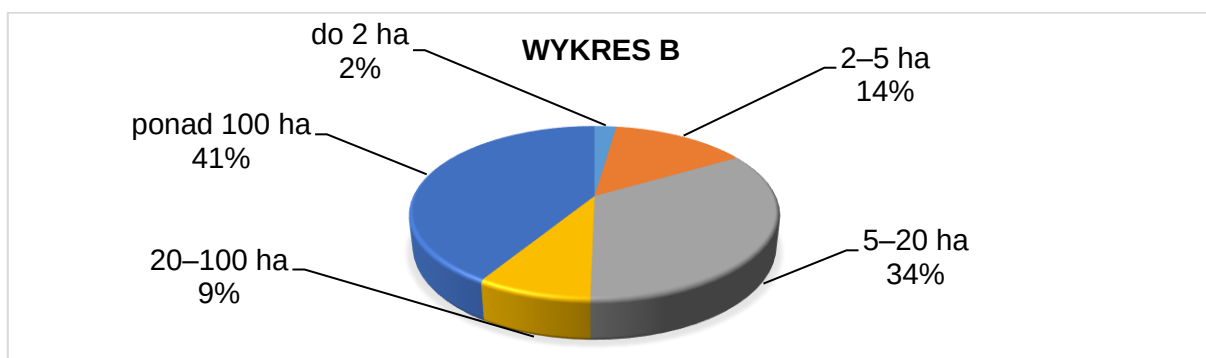
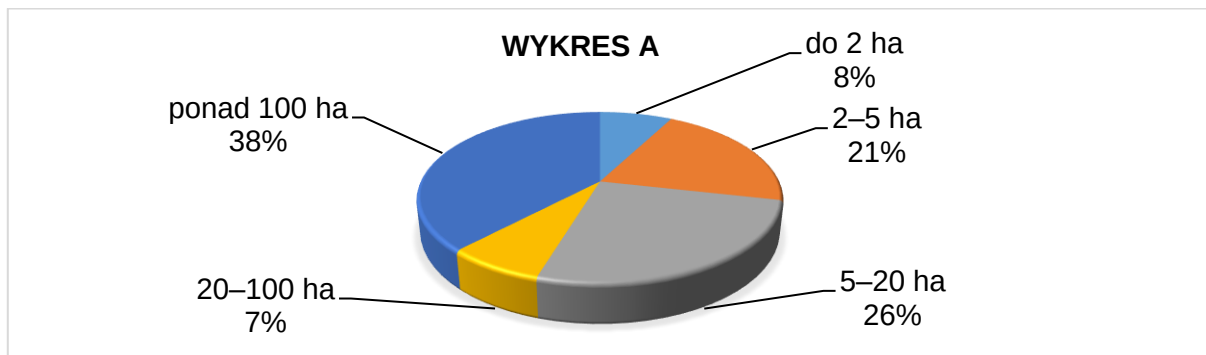
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.1.	14.2.	15.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 16.

Wykresy. Struktura gospodarstw rolnych w trzech zaborach (dane z początku XX w.)

Na podstawie: J. Buszko, *Od niewoli do niepodległości (1864–1918)*, Kraków 2000, s. 179.

Zadanie 16.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który wykres przedstawia strukturę gospodarstw w Galicji. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych z wykresów i wiedzy własnej.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Zadanie 16.2. (0–1)

Wyjaśnij zależność między strukturą gospodarki w Galicji a zjawiskiem emigracji.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)

Karykatura – *Bismarck wprowadza Alzację i Lotaryngię do Reichstagu*

<https://ghdi-dc.org>

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Karykatura odnosi się do wydarzeń z roku

- A. 1848.
- B. 1866.
- C. 1871.
- D. 1914.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.1.	16.2.	17.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 18. (0–1)

Fotografie obrazów

<https://pl.wikipedia.org>

Rozstrzygnij, która z fotografii (A czy B) ukazuje obraz powstały w stylu impresjonistycznym. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do jednej widocznej na obrazie cechy tego stylu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....

Zadanie 19. (0–1)

Odznaka z godłem amerykańskiej VII Eskadry Lotniczej im. Tadeusza Kościuszki walczącej w wojnie polsko-bolszewickiej

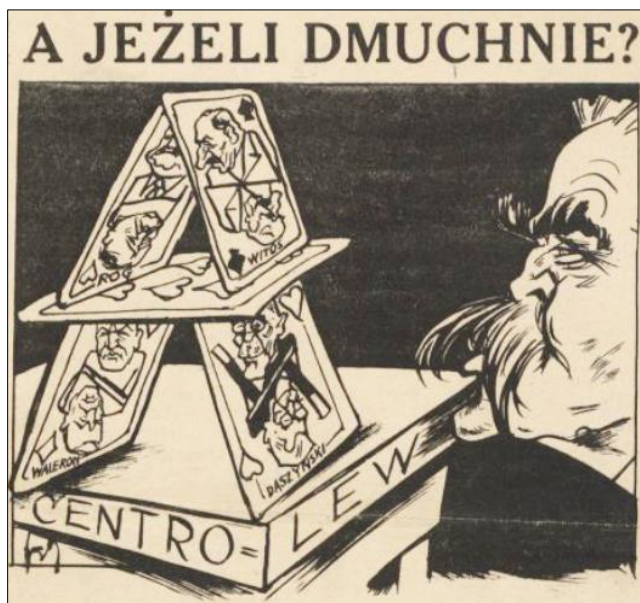
<https://krakow.ipn.gov.pl>

Sformułuj dwa argumenty potwierdzające tezę, że godło nawiązuje do dokonań politycznych patrona eskadry.

-
.....
-
.....

Zadanie 20. (0–1)

Źródło 1. Ulotka wyborcza z wierszykiem

*Przezwały się „centrolewem”
Fałszowane karty,
I z tych kart się złożył domek
Głupi i zażarty,
Każda karta do Marszałka
Nienawiścią puchnie,
Lecz co będzie, moi drodzy,
Jeżeli On dmuchnie?*

Na podstawie: <https://histmag.org>

Źródło 2. Henryk Comte – *Zwierzenia adiutanta w Belwederze i na Zamku* [fragment]

W piątek 14 maja około godziny 16 otrzymałem od prezydenta rozkaz: oddziały przyboczne [...] maszerują z prezydentem i rządem do Wilanowa. [...] Po blisko dwugodzinnym marszu przybyliśmy do Wilanowa. Natychmiast rozpoczęło się posiedzenie Rady Gabinetowej. [...] W niezwykłym napięciu nerwów oczekiwaliśmy wyników narady. [...] W parę minut później dowiedziałem się, że prezydent, podobnie jak i premier Witos [...] oraz wszyscy ministrowie, [...] wypowiedzieli się stanowczo przeciw dalszemu przelewowi krwi.

[...] w relacjach i dokumentach, Warszawa 1987, s. 106–108.

Rozstrzygnij, czy ulotka zaprezentowana w źródle 1. powstała przed wydarzeniami opisanymi w źródle 2., czy – po tych wydarzeniach. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.	20.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21.

Źródło 1. Fragment rozmowy telefonicznej Hermanna Göringa (Berlin) z Joachimem von Ribbentropem (Londyn)

Göring: [...] Panuje entuzjazm nie do opisania. Może pan to usłyszeć przez radio.

Ribbentrop: Jest to wprost fantastyczne, nieprawdaż?

Göring: Oczywiście. Wydarzenie to całkowicie zaćmiło nasz ostatni marsz do Nadrenii.

Führer był głęboko wzruszony, gdy ubiegłej nocy rozmawiał ze mną. Niech pan nie zapomina, że teraz po raz pierwszy ujrzał on znów swą ojczyznę.

Dokumenty i materiały z przedednia drugiej wojny światowej, t. 1, Warszawa 1949, s. 75.

Źródło 2. Rysunek satyryczny

REZERWAT ŚCISŁY

AUSTRIACKA
INTEGRALNOŚĆ

UDANE POLOWANIE
Mussolini: „Wszystko w porządku,
Adolfie – w ogóle nie słyszałem strzału”.

<https://punch.photoshelter.com>

Zadanie 21.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. dotyczą wydarzeń z tego samego roku. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 21.2. (0–1)

Wyjaśnij wymowę karykatury w kontekście postanowień traktatu wersalskiego.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–1)

Charles de Gaulle, *Pamiętniki* [fragment]

Francja przeżywa najstraszliwszy kryzys w swojej historii. [...] Poddając się niewybaczalnej panice, przygodni kierownicy naszego kraju przyjęli warunki przeciwnika i podlegają jego prawu. Tymczasem niezliczone dowody wykazują, że naród i Imperium nie zgadzają się na taką haniebną niewolę. Miliony Francuzów lub francuskich obywateli postanowili kontynuować wojnę aż do wyzwolenia [...]. W chwili obecnej nie ma już prawdziwego rządu francuskiego. Organ [...], który pretenduje do tej nazwy, jest niekonstytucyjny i podległy najeźdźcy. [...] Trzeba więc, aby nowe władze wzięły na siebie zadanie kierowania wysiłkiem francuskim w toczącej się wojnie. Wydarzenia każą mi wziąć na siebie ten święty obowiązek.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w teksach źródłowych* [...], t. 4, Rzeszów 2000, s. 9.

Wyjaśnij, jaką sytuację polityczną Francji autor *Pamiętników* nazwał *haniebną niewolą*.

.....

.....

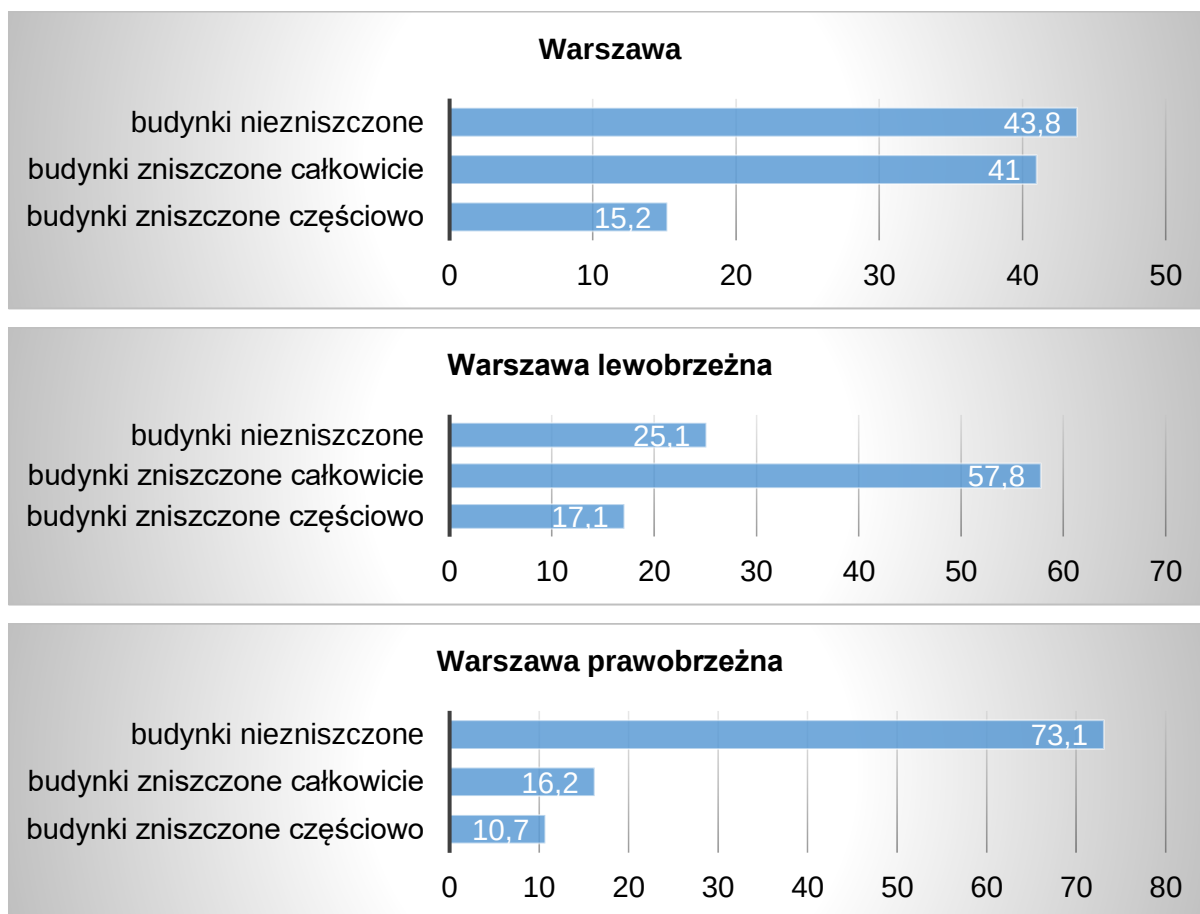
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.1.	21.2.	22.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 23. (0–1)

Wykresy. Zniszczenia budynków w Warszawie według stanu z 1945 roku (w %)

Na podstawie: W. Sienkiewicz, *Polska od roku [...]*, Warszawa 2012, s. 215.

Odwołując się do wykresów oraz własnej wiedzy, wyjaśnij przyczynę różnej skali zniszczeń między lewobrzeżną a prawobrzeżną Warszawą.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

W ciągu trzech dni wzniesiono tymczasową konstrukcję wystarczającą, żeby uniemożliwić swobodne przemieszczanie się pomiędzy dwiema częściami Berlina. W ciągu kolejnych tygodni podniesiono ją i wzmocniono. Dodano reflektory, drut kolczasty i posterunki strażnicze; drzwi i okna budynków [...] najpierw przesłonięto, a następnie zamurowano. Przedzielono ulice i place, a cały transport między obiema częściami miasta podlegał ścisłej kontroli albo też całkowicie zamarł. Berlin miał swój mur.

T. Judt, *Powojnie. Historia Europy od roku 1945*, Poznań 2013, s. 300.

Źródło 2. Karykatura z epoki

<https://sde.ok.gov>

Rozstrzygnij, które z wydarzeń przedstawionych w źródłach 1. i 2. miało miejsce wcześniej. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

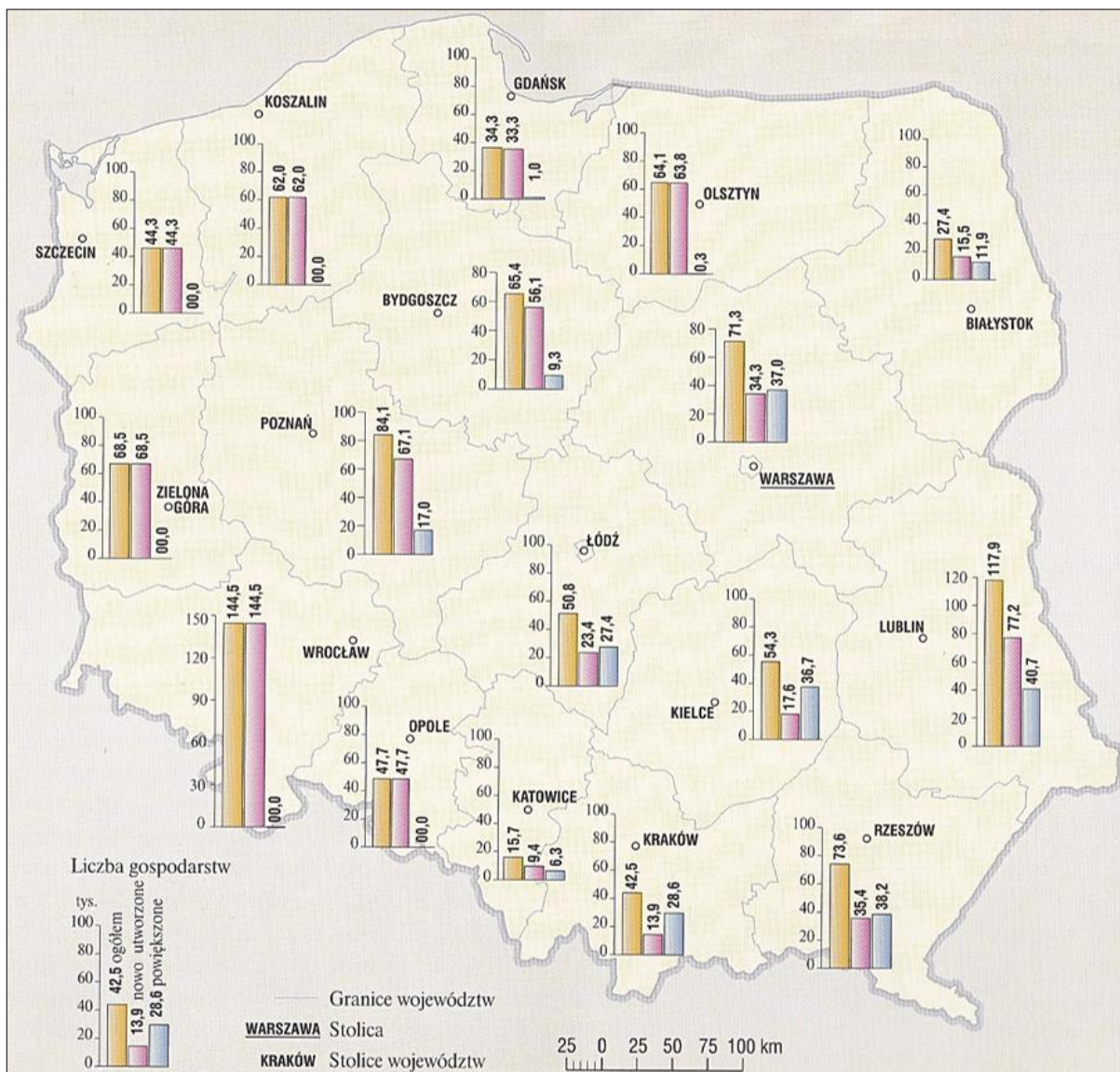
.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.	24.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 25. (0–1)

Gospodarstwa rolne wg województw w 1950 roku

W. Sienkiewicz, *Polska od roku 1944. Najnowsza historia*, Warszawa 2012, s. 220.

Wyjaśnij, dlaczego na terenie niektórych województw gospodarstwa nowo utworzone stanowiły 100% gospodarstw rolnych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

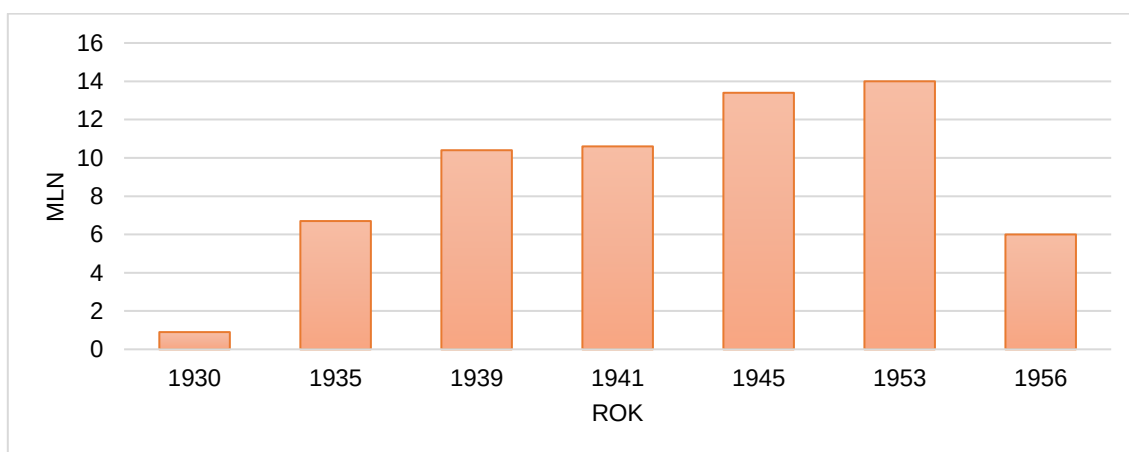
Zadanie 26.

Źródło 1. Fragment przemówienia

Stalinowi całkowicie obce były cechy leninowskie [...]. Działał na coraz szerszą skalę i coraz uporczywiej poprzez organy karne, gwałcąc przy tym często wszelkie istniejące normy moralności oraz ustawy radzieckie. Masowe aresztowania i deportacje wielu tysięcy ludzi, egzekucje bez sądu i normalnego śledztwa wywoływały stan niepewności, strach, a nawet rozjątrzenie. Towarzysze! Musimy zdecydowanie raz na zawsze obalić kult jednostki, wysnuć odpowiednie wnioski w dziedzinie pracy zarówno ideologiczno-teoretycznej, jak i praktycznej. [...] Należy do końca naprawić zło, spowodowane aktami gwałcenia rewolucyjnej praworządności socjalistycznej, jakie nagromadziły się przez dłuższy czas wskutek ujemnych następstw kultu jednostki. [...] Jesteśmy całkowicie przekonani, że nasza partia, uzbrojona w historyczne uchwały XX Zjazdu, poprowadzi naród radziecki drogą leninowską do nowych sukcesów, do nowych zwycięstw.

Wiek XX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 338–340.

Źródło 2. Wykres. Liczba więźniów Gułagu w latach 1930–1956 (w mln)

Na podstawie: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia [...]. Wiek XX*, Warszawa 2004, s. 206.

Zadanie 26.1. (0–1)

Podaj nazwisko przywódcy, który wygłosił przemówienie cytowane w źródle 1.

.....

Zadanie 26.2. (0–1)

Uzasadnij, odwołując się do danych z wykresu, że obietnice zaprezentowane w cytowanym przemówieniu zostały częściowo spełnione.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26.1.	26.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 27. (0–1)

Fragmenty biogramów

Fragment 1.: On nas wciągnął w przepaść, a wciągnął przez to, że był sympatyczny, mówił obcymi językami, [...] lubili go Francuzi i bulili mu ogromną forszę – dzisiaj nie chcą dać grosza, a jemu dawali miliardy. Właściwie sekretarze partyjni zmarnowali te miliardy, bo każdy chciał mieć inwestycję dewizową, największą była Huta Katowice. [...] Przynajmniej dał dziesięć lat złudnego dobrobytu, wybudował parę dworców, parę lotnisk, to po nim zostanie.

Fragment 2.: Słyszałem jego sławne przemówienie na placu Teatralnym, kiedy przyjechał. To był chyba maj 1945. Wśród ruin – tłum się zebrał i on przemówił. [...] [!] wtedy był płacz ogólny na placu, bo uważali, że przyjechał zbawca, że będzie ratował. Nie bardzo udało się ten ratunek, jak wiemy. [...] Zrobiono oszustwo wyborcze stuprocentowe i dostał 24 mandaty, co było kpina już kompletną.

Fragment 3.: Niezwykle porządny i uczciwy człowiek [...]. Dla mnie było niespodzianką, że został doradcą Wałęsy. Ja myślałem, że on będzie działaczem duchowym, katolickim – redaktor „Więzi”, a tu wdał się w politykę, [...] ale pierwszym niekomunistycznym premierem jednak został!

S. Kisiielewski, *Abecadło Kisiela*, Warszawa 1990, s. 14, 38, 40.

**Do każdego fragmentu biogramu dopisz nazwisko osoby, której on dotyczy.
Odpowiedzi zapisz poniżej.**

Fragment 1. –

Fragment 2. –

Fragment 3. –

Zadanie 28. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

[Podpisano] porozumienie dotyczące realizacji wszystkich 21 postulatów [Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego]. Punkt pierwszy przewidywał „powołanie samorządnych związków zawodowych, które byłyby autentycznym reprezentantem klasy pracującej”. [...] W tym samym kierunku szło zagwarantowanie prawa do strajku – a zatem do wyrażania sprzeciwu wobec władzy – oraz gwarancje bezpieczeństwa dla jego uczestników i osób wspierających. Porozumienie nie przewidywało zniesienia cenzury [...], ale przewidywał[o], że działalność mediów będzie „służyć wyrażaniu różnorodności myśli, poglądów i sądów” i będzie poddana kontroli społecznej. Uzgodniono również, że w radiu będzie w niedzielę nadawana Msza święta.

Polski wiek XX. [...], red. K. Persak i P. Machcewicz, t. 4, Warszawa 2011, s. 173.

Źródło 2. Fotografia z epoki

<https://dzieje.pl>

Rozstrzygnij, czy porozumienie – o którym mowa w źródle 1. – zostało wypracowane podczas spotkania, do którego nawiązuje fotografia ze źródła 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 29. (0–12)

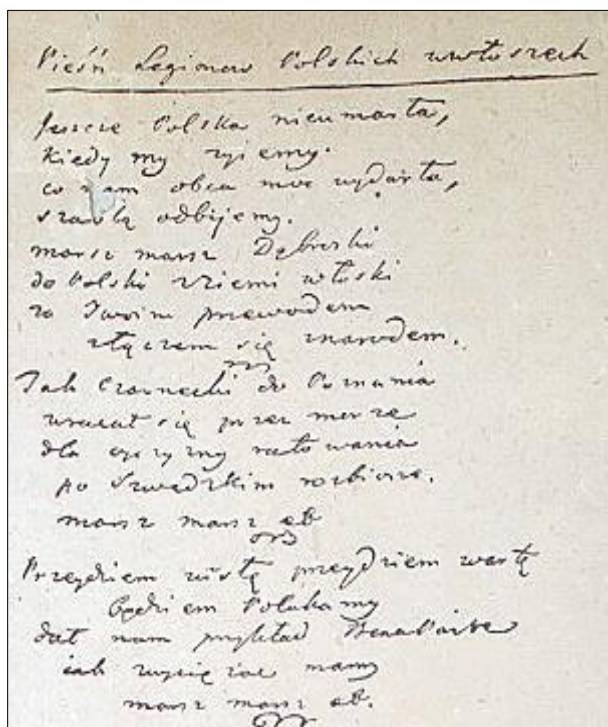
Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Opisz ekspansję Aleksandra Wielkiego i oceń jej skutki.
2. Scharakteryzuj polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych oraz oceń skutki ruchu krucjatowego.
3. Wyjaśnij genezę i scharakteryzuj postanowienia unii lubelskiej.
4. Scharakteryzuj i oceń politykę Napoleona Bonaparte wobec sprawy polskiej. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 30–31).
5. Scharakteryzuj stalinizm w Polsce jako przykład systemu totalitarnego w jego wymiarze politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 32–33).

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	27.	28.	29.
	Maks. liczba pkt	1	1	12
	Uzyskana liczba pkt			

Materiały źródłowe do tematu 4.

Źródło A. Fotografia rękopisu oraz tekst *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech* autorstwa Józefa Wybickiego [fragmenty]

Jeszcze Polska nie umarła,
kiedy my żyjemy.
Co nam obca moc wydarła,
szablą odbijemy.

Marsz, marsz, Dąbrowski
do Polski z ziemi włoskiej
za Twoim przewodem
złączym się z narodem.

Jak Czarniecki do Poznania
wracał się przez morze
dla ojczyzny ratowania
po szwedzkim rozbiore.

Marsz, marsz, Dąbrowski...

Przejdziem Wisłę przejdziem Wartę
będziem Polakami
dał nam przykład Bonaparte
jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz, Dąbrowski...

<https://pl.wikipedia.org>

Źródło B. *Bitwa na San Domingo* – obraz Januarego Suchodolskiego [fragment]

Na podstawie: <http://www.muzeumwp.pl>

Źródło C. *Nadanie Konstytucji Księstwu Warszawskiemu* – obraz Marcello Bacciarellego

<https://polishfreedom.pl>

Źródło D. Tabela. Stan liczebny wojska Księstwa Warszawskiego

Data	Liczba żołnierzy
1 I 1809	31 713
28 XI 1809	44 950
1 XI 1810	54 230
24 VI 1812	74 722
8 VII 1813	18 000

Historia Polski w liczbach. Państwo i społeczeństwo, Warszawa 2003, s. 157–158.

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Zdjęcie więzienne gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”

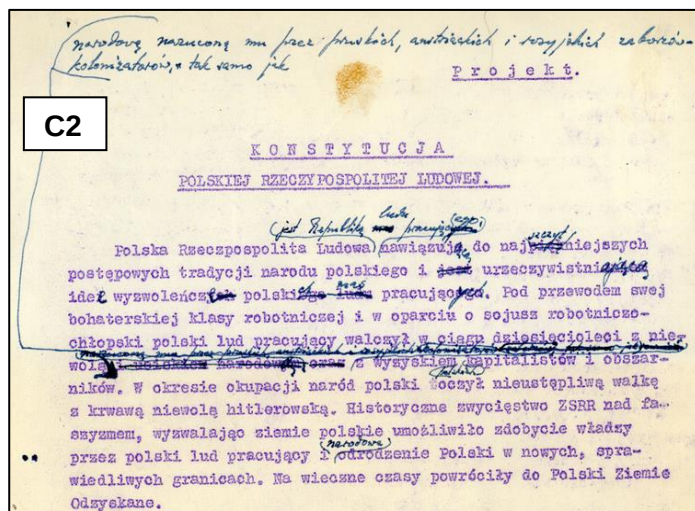
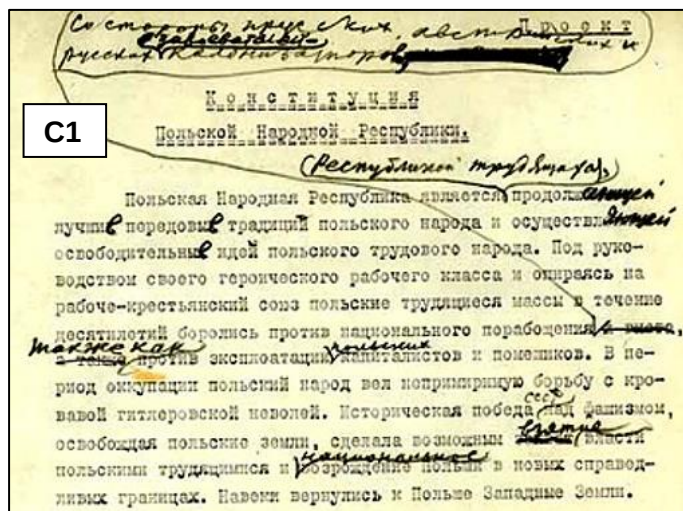
<https://dzieje.pl>

Źródło B. Plakat Jerzego Srokowskiego z 1949 roku

Na podstawie: *Polski plakat polityczny*, Warszawa 1974.

Źródło C. Projekt Konstytucji PRL z odręcznymi poprawkami Józefa Stalina (C1) oraz uwagi Stalina naniesione na tekst polski przez Bolesława Bierutę (C2)

Na podstawie: A. Dziurok i in., *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2014, s. 255.

Źródło D. Rzeka – wiersz autorstwa Adama Ważyka [fragment]

Mądrość Stalina,
rzeka szeroka,
w ciężkich turbinach
przetacza wody,
płynąc wysiewa
pszenicę w tundrach,
zalesia stopy,
stawia ogrody.
[...]
Ludzie zbudzeni
na ziemi swojej,
łamią się chlebem,
dzielą pokojem.
Ty ich opływasz,
rzeko rozumna,
ty wiejesz zdrowiem,
wiatrem urody;
przebijasz góry
rzeko podskórna,
łączysz narody.

<https://poezja.org>

na temat nr

Wszystkie arkusze - MaturaPodKlucz.pl

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)